

Sygn. akt VII P 570/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 kwietnia 2016 roku

Sąd Rejonowy w Częstochowie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie: Przewodniczący sędzia Sądu Rejonowego Barbara Sobocińska

Ławnicy Maria Radziejowska, Sebastian Zaremba

Protokolant: Agnieszka Glińska

po rozpoznaniu w dniu 22 kwietnia 2016 roku w Częstochowie

sprawy z powództwa R. W. (W.)

przeciwko Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w S.

o odszkodowanie z tytułu dyskryminacji, o nagrodę roczną, o odprawę pieniężną z tytułu zwolnienia ze służby

1) oddała powództwo;

2) odstępuje od obciążenia powoda R. W. kosztami zastępstwa procesowego pozwanego Skarbu Państwa – Zakładu Karnego w S..

UZASADNIENIE

1. **Stanowisko stron.**

Pozwem z 3 grudnia 2015 r., sprecyzowanym w piśmie procesowym z 18 grudnia 2015 r. (k. 33), złożonym przeciwko Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w S., powód R. W. wniósł o:

I. zasądzenie odszkodowania z tytułu dyskryminacji w kwocie 37.156 zł z ustawowymi odsetkami od poszczególnych kwot:

- 1) 1.327 zł od dnia 01 sierpnia 2013r. do dnia zapłaty,
- 2) 1.327 zł od dnia 02 września 2013r. do dnia zapłaty,
- 3) 1.327 zł od dnia 01 października 2013r. do dnia zapłaty,
- 4) 1.327 zł od dnia 04 listopada 2013r. do dnia zapłaty,
- 5) 1.327 zł od dnia 02 grudnia 2013r. do dnia zapłaty,
- 6) 1.327 zł od dnia 02 stycznia 2014r. do dnia zapłaty,
- 7) 1.327 zł od dnia 03 lutego 2014r. do dnia zapłaty,
- 8) 1.327 zł od dnia 03 marca 2014r. do dnia zapłaty,
- 9) 1.327 zł od dnia 01 kwietnia 2014r. do dnia zapłaty,

- 10) 1.327 zł od dnia 02 maja 2014r. do dnia zapłaty,
- 11) 1.327 zł od dnia 02 czerwca 2014r. do dnia zapłaty,
- 12) 1.327 zł od dnia 01 lipca 2014r. do dnia zapłaty,
- 13) 1.327 zł od dnia 01 sierpnia 2014r. do dnia zapłaty,
- 14) 1.327 zł od dnia 01 września 2014r. do dnia zapłaty,
- 15) 1.327 zł od dnia 01 października 2014r. do dnia zapłaty,
- 16) 1.327 zł od dnia 03 listopada 2014r. do dnia zapłaty,
- 17) 1.327 zł od dnia 01 grudnia 2014r. do dnia zapłaty,
- 18) 1.327 zł od dnia 02 stycznia 2015r. do dnia zapłaty,
- 19) 1.327 zł od dnia 02 lutego 2015r. do dnia zapłaty,
- 20) 1.327 zł od dnia 02 marca 2015r. do dnia zapłaty,
- 21) 1.327 zł od dnia 01 kwietnia 2015r. do dnia zapłaty,
- 22) 1.327 zł od dnia 04 maja 2015r. do dnia zapłaty,
- 23) 1.327 zł od dnia 01 czerwca 2015r. do dnia zapłaty,
- 24) 1.327 zł od dnia 01 lipca 2015r. do dnia zapłaty,
- 25) 1.327 zł od dnia 03 sierpnia 2015r. do dnia zapłaty,
- 26) 1.327 zł od dnia 01 września 2015r. do dnia zapłaty,
- 27) 1.327 zł od dnia 01 października 2015r. do dnia zapłaty,
- 28) 1.327 zł od dnia 02 listopada 2015r. do dnia zapłaty,

II. zasądzenie wyrównania nagrody rocznej za 2014 r. w kwocie 1.327 zł wraz z odsetkami od dnia 12 marca 2015 r.,

III. zasądzenie wyrównania nagrody rocznej za 2015 r. w kwocie 992,73 zł wraz z odsetkami od dnia 12 marca 2015 r.,

IV. przywrócenie do służby na stanowisko młodszego inspektora ewentualnie o zasądzenie wyrównania odprawy z tytułu zwolnienia ze służby w sytuacji nie przywrócenia do służby w kwocie 3.981 zł.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że pomimo odpowiednich kwalifikacji, po przyjęciu do służby 01.08.2013r., został mianowany na stanowisko młodszego referenta działu finansowego. 19.12.2013r. wydana została decyzja personalna przenosząca go do pełnienia służby w Zakładzie Karnym w S., gdzie otrzymał nowy zakres obowiązków na stanowisku młodszego referenta działu finansowego, który objął wraz z młodszym inspektorem J. S.. Powód podniósł, że przez cały okres służby starał się o podniesienie stanowiska lub inną możliwość awansu, jednakże otrzymywał informację od przełożonych, że należy czekać. W tym czasie inne osoby w jednostce były awansowane mimo, że ich zakres obowiązków nie został zmieniony. Powód zarzucił, że wynagrodzenie na jego stanowisku jest niższe od wynagrodzenia wykwalifikowanych skazanych.

W dalszej części uzasadnienia R. W. wskazał, że 07.09.2015r. złożył raport o wystąpieniu ze służby z uwagi na fakt braku możliwości awansu. Zarzucił również, że mimo wykonywania wspólnych obowiązków z młodszym inspektorem J. S., otrzymywał dwukrotnie niższe uposażenie, co stanowi istotne naruszenie art. 18^(3a)§ 1 k.p. oraz art. 18^(3b)k.p.

Postanowieniem z 21 grudnia 2015 r. sprawę w zakresie żądania przywrócenia do służby więziennej, sąd przekazał do rozpoznania Dyrektorowi Okręgowemu Służby Więziennej w O. za pośrednictwem Dyrektora Zakładu Karnego w S. (k. 35).

W odpowiedzi na pozew pozwany Skarb Państwa - Zakład Karny w S. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwany wskazał w pierwszej kolejności, że wobec funkcjonariuszy więziennej nie mają, co do zasady, zastosowania przepisy kodeksu pracy, ponieważ stosunek służbowy funkcjonariusza regulowany jest ustawą z 09 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej i jedynie w sytuacji, gdy ustawa ta wprost odsyła do przepisów kodeksu pracy można zastosować wobec funkcjonariuszy. Pozwany podkreślił, że w ustawie o Służbie Więziennej brak jest odesłania do przepisów kodeksu pracy dotyczących równego traktowania w zatrudnieniu, a zatem nie ma podstawy prawnej do stosowania wobec funkcjonariuszy przepisów art. 18^{3a} § 1 k.p. oraz art. 18^{3b} k.p., na których powód opiera swoje roszczenie.

Odnosząc się merytorycznie do zarzutów powoda strona pozwana podniosła, że w żadnym momencie pełnienia służby powód nie był dyskryminowany. Wskazał, że powód został przyjęty do służby na stanowisko młodszego referenta w dziale finansowym odpowiadając na ogłoszenie o naborze na stanowisko młodszego referenta, po pomyślnym zakończeniu postępowania kwalifikacyjnego. Pozwany podniósł, że powód otrzymał wówczas uposażenie według I kategorii zaszeręgowania, co nastąpiło w oparciu o treść art. 47 ust. 1 ustawy o Służbie Więziennej. Pozwany podkreślił, że w latach 2014 – 2015, podejmował starania o umożliwienie powodowi awansu zawodowego, jednakże założenia polityki kadrowej uniemożliwiały powodowi mianowanie na pierwsze stanowisko chorążackie albo oficerskie, co było potwierdzane kolejnymi pismami Dyrektora Generalnego Służby Więziennej jak i Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w O.. Powyższe okoliczności jak i fakt nie odbycia przez powoda szkolenia zawodowego, pomimo dwukrotnego kierowania go na to szkolenie, uniemożliwiały również mianowanie R. W. na wyższe stanowisko służbowe w korpusie podoficerskim jakim jest referent.

W ocenie pozwanego, działaniem dyskryminującym nie było również wyznaczenie zakresu jego obowiązków w ten sposób, że pokrywał się on z zadaniami innych funkcjonariuszy działu finansowego, bowiem jest to powszechna praktyka umożliwiająca racjonalne gospodarowanie zasobami ludzkimi.

Na rozprawie w dniu 26 lutego 2016 r. (k. 79, 79v) powód oświadczył, że nie jest mu znany powód (przyczyna) dla którego był dyskryminowany.

Nadto powód oświadczył, że należy porównać jego wynagrodzenie i brak jego awansu jako funkcjonariusza do J. S.. Powód przyznał, że dostał odprawę pieniężną w wysokości 3 miesięcznego uposażenia. Powód podtrzymał żądanie odprawy pieniężnej wskazując, że dochodzi jedynie różnicy, która winna mu przysługiwać z tytułu uposażenia, które winien wypłacić mu pozwany, a rzeczywistą odprawą jaką dostał. Wskazał, że w ostatnim okresie był mianowany na stałe. Podał, że był dyskryminowany w stosunku do J. S., z którym wspólnie pracował. Nadto zarzucił, że została naruszona jego godność jako funkcjonariusza w związku z tym, że jako przełożony skazanych otrzymywał niejednokrotnie niższą pensję niż sami skazani.

2. Ustalenia faktyczne.

Powód R. W. został mianowany z dniem 01 sierpnia 2013 r. na okres służby przygotowawczej na stanowisko młodszego referenta działu finansowego w Zakładzie Karnym Nr 1 w S. i nadany mu został stopień szeregowego Służby Więziennej.

Z tytułu służby otrzymał:

- uposażenie zasadnicze w kwocie 1.055 zł,
- dodatek za stopień w kwocie 617 zł,
- dodatek służbowy w kwocie 100 zł.

Wynagrodzenia zasadnicze zostało przyznane powodowi według I kategorii zaszeregowania z rozporządzenia dotyczącego uposażenia funkcjonariuszy Służby Więziennej.

Powód w 2012 r. uzyskał tytuł magistra z zakresu finansów i rachunkowości.

(dowód: akt mianowania – k. 5, zaświadczenie k. – 84))

31 października 2013 r. R. W., razem z 5 innymi funkcjonariuszami, podpisał umowę o wspólnej odpowiedzialności majątkowej za powierzone mienie.

(dowód: umowa o wspólnej odpowiedzialności majątkowej za powierzone mienie – k. 6 – 8)

W okresie od 3 listopada 2013 r. do 15 listopada 2013 r. powód odbył szkolenie wstępne funkcjonariuszy Służby Więziennej zorganizowane w Ośrodku (...) w K. Oddział (...) w S. i zdał egzamin z wynikiem bardzo dobrym.

(dowód: zaświadczenie – k. 11)

Decyzją personalną nr (...), z dniem 1 stycznia 2014 r. R. W. został przeniesiony z urzędu do pełnienia służby w Zakładzie Karnym w S. na stanowisku młodszego referenta działu finansowego.

(dowód: decyzja personalna nr (...) – k. 12)

03 kwietnia 2014 r., pomiędzy Zakładem Karnym w S. a R. W. (młodszy referent) i J. S. (młodszy inspektor), zawarta została umowa o wspólnej odpowiedzialności materialnej, na podstawie której powód oraz J. S. ponosili wspólną odpowiedzialność majątkową w równych częściach.

(dowód: umowa o wspólnej odpowiedzialności materialnej – k. 14)

Rozkazem personalnym z 06 listopada 2014 r. Dyrektor Zakładu Karnego w S. nadał powodowi z dniem 11 listopada 2014 r. stopień starszego szeregowego Służby Więziennej.

(dowód: akt nadania stopnia służby więziennej – k. 18)

Z dniem 01 sierpnia 2015 r. przyznano powodowi dodatek służbowy w kwocie 200 zł.

(dowód: pismo – k. 22)

Aktem mianowania z 10 lipca 2015 r. R. W. został mianowany na stałe z dniem 1 sierpnia 2015 r.

(dowód: akt mianowania – k. 24)

07 września 2015 r. R. W. złożył do Dyrektora Zakładu Karnego w S. raport, w którym oświadczył, że w związku z obecnym brakiem możliwości awansu składa zgłoszenie wystąpienia ze służby zgodnie z art. 96 pkt 1.2 ustawy z dnia 09 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej i wniósł o zwolnienie go od wszelkich kosztów uzasadniając, że wystąpienie ze służby spowodowane jest niskim uposażeniem na zajmowanym dotychczas stanowisku pracy.

(dowód: raport – k. 26)

Decyzją nr (...) z 05 października 2015 r. Dyrektor Zakładu Karnego w S., w związku z pisemnym zgłoszeniem wystąpienia ze służby, zwolnił R. W. w dniu 30 listopada 2015 r. ze służby w Służbie Więziennej.

(dowód: decyzja nr (...) – k. 29)

Z dniem 30 listopada 2015 r. przyznano powodowi odprawę za 2 lata i 4 miesiące służby w kwocie 5.838 zł.

30 listopada 2015 r. powodowi wydane zostało świadectwo służby potwierdzające okres pełnienia służby od 01 sierpnia 2013 r. do 30 listopada 2015 r., na stanowisku służbowym: młodszy referent działu finansowego Zakładu Karnego w S..

(dowód: akta służby cz. C – pismo – k. 5, świadectwo służby – k. 7)

Powodowi wypłacono nagrody roczne w wysokości wyliczonej z faktycznie wypłaconego uposażenia (okoliczność bezsporna).

Decyzją personalną Nr (...) z 01 sierpnia 2007 r. J. S., z dniem 01 sierpnia 2007r., został przyjęty do Służby Więziennej na okres służby przygotowawczej i mianowany na stanowisko technika działu finansowego Zakładu Karnego Nr 1 w S. z uposażeniem zasadniczym w wysokości 1.581 zł. Posiadane wyższe wykształcenie (licencjat) pozwoliło J. S. dostać się do służby w ramach korpusu chorążych.

Na podstawie zarządzenia personalnego nr (...) z 17 września 2007 r. J. S. został nadany z dniem 1 sierpnia 2007 r. stopień młodszego chorążego Służby Więziennej.

Decyzją personalną nr (...) r. z 27 września 2007 r., z dniem 1 sierpnia 2007 r., ustalono J. S. dodatek za stopień młodszego chorążego Służby Więziennej w wysokości 717 zł.

Decyzją personalną nr (...) z 7 lipca 2010 r. J. S. został mianowany z dniem 01 lipca 2010 r., na stanowisko młodszego inspektora w dziale finansowym w Zakładzie Karnym Nr 1 w S. z uposażeniem zasadniczym w wysokości 2.275 zł. Jednocześnie ustalono dodatek za wysługę lat – 5 % - w kwocie 114 zł. Pozostałe składniki wynagrodzenia pozostały bez zmian, tj. dodatek za stopień w kwocie 792 zł oraz dodatek służbowy w kwocie 200 zł.

(...) stycznia 2014 r. J. S. otrzymał następujące uposażenie:

- zasadnicze w kwocie 2.275 zł zaszeregowane do grupy 10,
- wysługa 10 % w kwocie 228 zł,
- stopień w kwocie 1.092 zł,
- dodatek służbowy w kwocie 300 zł.

(dowód: akta służby J. S. – decyzja personalna nr (...) – k. 4, wyciąg z zarządzenia – k. 8, decyzja personalna nr (...) – k. 9, decyzja personalna nr (...), rozstrzygnięcie w sprawie uposażenia – k. 62, zeznania świadka M. I. k. – 95 v. - 96)

Powód za lata 2014 i 2015 otrzymał od pozwanego nagrody w łącznej kwocie 2300 zł. Za ten okres J. S. otrzymała nagrody w kwocie 1400 zł. Dyrektor Zakładu Karnego w S. mając na uwadze wysokość uposażenia powoda starał się z puli nagród przyznawać powodowi wyższe nagrody niejako w celu podwyższenia – wyrównania powodowi uposażenia w odniesieniu do funkcjonariuszy otrzymujących wyższe uposażenie zasadnicze.

Powód w okresie pełnienia służby odmawiał udziału w szkoleniu stacjonarnym w ramach Szkoły Podoficerskiej w K..

Powód wykonywał zasadniczo zbieżne czynności do zadań wykonywanych przez J. S.. J. S. był nieobecny w pracy z powodu choroby przez okres 8 miesięcy i powód w tym czasie przejął jego zadania do wykonania.

R. W. w okresie pełnienia służby prowadził jednoosobową działalność gospodarczą.

(dowód: zaświadczenie k. – 84, zeznaia świadka M. I. k. – 95 v. - 96 zeznania pozwanego k. – 98, zeznania powoda k. – 97 v.)

Zakład Karny w S. został wydzielony z Zakładu Karnego w S. nr 1 jako odrębne jednostka z dniem 1 stycznia 2014 r. Dyrektorem ZK w S. został K. W..

W okresie pełnienia służby przez powoda obowiązywały wytyczne Dyrektora Generalnego Służby Więziennej w zakresie struktury organizacyjnej wskazującej, iż w danej jednostce penitencjarnej należy dążyć do modelu: 20 % stanowisk to stanowiska oficerskie, 20 % to stanowiska chorążych, zaś pozostałe 60 % to stanowiska podoficerskie.

(dowód: pisma k. – 54 - 59, zeznania świadka M. I. k. – 95 v. - 96 zeznania pozwanego k. – 98 – 99)

3. Rozważania prawne.

Powód jako funkcjonariusz Służby Więziennej nie jest pracownikiem w rozumieniu art. 2 k.p.

W świetle tak ukształtowanego stosunku służbowego na podstawie przepisów ustawy z 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej, Zakład Karny w S. nie jest pracodawcą dla powoda i zdolność sądowa w rozumieniu art. 67 par. 2 k.p.c. przysługuje Skarbowi Państwa – statio fisci Zakład Karny w S. (por. uchwała SN z 13 sierpnia 2013 r., III PZP 4/13).

Roszczenia, które sąd rozpoznał wyrokiem (odszkodowanie z tytułu dyskryminacji, nagroda roczna, odprawa z tytułu zwolnienia ze służby) podlegają kognicji sądu pracy.

Zgodnie z art. 218 ust. 1 – 5 ustawy z dnia z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej, sprawy dotyczące:

- 1) zwolnienia ze służby,
- 2) przeniesienia z urzędu do pełnienia służby w innej jednostce organizacyjnej,
- 3) przeniesienia na niższe stanowisko służbowe,
- 4) zawieszenia w czynnościach służbowych

- rozstrzyga się w formie decyzji.

Ust. 2: Od decyzji wymienionych w ust. 1 funkcjonariusz może, w terminie 14 dni, wnieść odwołanie do wyższego przełożonego.

Ust. 3: Wniesienie odwołania nie wstrzymuje wykonania decyzji.

Ust. 4: Do postępowań w sprawach, o których mowa w ust. 1, stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2013 r. poz. 267 oraz z 2014 r. poz. 183).

Ust. 5: Od decyzji organu odwoławczego przysługuje prawo do wniesienia skargi do sądu administracyjnego na zasadach określonych w ustawie z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2012 r. poz. 270, z późn. zm.).

Na podstawie art. 220 w/w ustawy, spory o roszczenia ze stosunku służbowego funkcjonariuszy w sprawach niewymienionych w art. 218 ust. 1 i art. 219 ust. 1 i 2 rozpatruje sąd właściwy w sprawach z zakresu prawa pracy.

W zakresie żądania odszkodowania z tytułu dyskryminacji pozwany zarzucał, iż brak jest podstawy materialnej do dochodzenia z takiego tytułu odszkodowania, albowiem ustawa o Służbie Więziennej nie zawiera odesłania do przepisów kodeksu pracy dotyczących równego traktowania w zatrudnieniu, a takie odesłanie jest choćby w

odniesieniu do mobbingu (art. 157 ust. 4 ustawy o Służbie Więziennej). Sąd rejonowy nie podzielił powyższego stanowiska procesowego.

Powód pełnił służbę na podstawie stosunku administracyjnego (pragmatyka służbowa), do której nie stosuje się regulacji z art. 5 k.p.c. (subsidiarne stosowanie przepisów kodeksu pracy).

Istotnie, ustawa z 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej w ogóle nie zawiera regulacji dotyczących zasad równego traktowania, zakazu dyskryminacji osoby pełniącej pracownicze obowiązki jako funkcjonariusz. Milczenie ustawy nie może być interpretowane w sposób sprzeczny z konstytucyjną zasadą prawa do sądu. W takiej sytuacji należy stosować powszechnie obowiązujące regulacje, posilając się przepisami czy to ustawy z 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania, czy przepisami kodeksu pracy z rozdziału II a.

Podobne stanowisko przedstawił Trybunał Konstytucyjny w uchwale z 25 stycznia 1995 r. (W 14/94, OTK 1995 nr 1, poz. 19). Trybunał Konstytucyjny w tym orzeczeniu wskazał, iż bezspornym jest, że stosunki służbowe funkcjonariuszy wymienionych służb mają charakter administracyjnoprawny, mieszczą się bowiem w określonej grupie stosunków prawnych specyficznie regulowanych. Ta specyficzność nie oznacza jednak całkowitej odrębności od zasad ogólnych, a jedynie takie odstępstwo i w takim zakresie, w jakim ustawodawca uznał to za konieczne ze względu na szczególne potrzeby danego stosunku służbowego. Zawierają one szereg elementów typowych dla stosunku pracowniczego, a równocześnie szereg elementów specyficznych dla stosunków służbowych funkcjonariuszy. Trybunał Konstytucyjny podkreślił, iż w państwie prawnym prawo do sądu nie może być rozumiane jedynie formalnie, jako dostępność drogi sądowej w ogóle, lecz i **materialnie**, jako możliwość prawnie skutecznej ochrony praw na drodze sądowej.

Należy zauważyć, że przysługiwanie funkcjonariuszowi mundurowemu prawa skutecznego dochodzenia roszczeń wynikających z naruszenia przez władzę służbową jego pracowniczych dóbr osobistych na podstawie przepisów prawa materialnego powszechnie obowiązujących, w tym zakazu dyskryminacji nie było kwestionowane przez judykaturę (por. uzasadnienie postanowienia SN z 09.05.2007 r. I PZP 2/07, postanowienie SN z 21.09.1994 r., III PO 6/94, wyrok SN z 26.06.1978 r., I CR 223/78).

Sąd Najwyższy w uchwale siedmiu sędziów z 26.01.2006 r. (III PZP 1/05) wskazał, iż wprawdzie należne funkcjonariuszowi służb mundurowych uposażenie z tytułu świadczonej przezeń służby ma swą podstawę w publicznoprawnym (administracyjnoprawnym) stosunku służbowym, ale przez to nie traci ono charakteru wierzytelności pieniężnej. Stosunek publicznoprawny stanowi podstawę zatrudnienia funkcjonariusza, a przysługujące mu uposażenie pełni funkcje prawne należnego wynagrodzenia sensu largo.

Zgodnie z art. 56 ustawy o Służbie Więziennej z tytułu służby funkcjonariusz otrzymuje uposażenie. Przeciętne uposażenie funkcjonariuszy stanowi wielokrotność kwoty bazowej, której wysokość ustaloną według odrębnych zasad określa ustawa budżetowa (ust. 3). Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, wielokrotność kwoty bazowej, o której mowa w ust. 3, uwzględniając specyfikę i warunki pełnionej służby (ust. 4).

Mając na uwadze powyższe oraz treść art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej, art. 32 Konstytucji RP, sąd rejonowy uznał, iż w niniejszej sprawie powód ma pełne prawo poszukiwać ochrony przed dyskryminacją jego stosunku pracowniczego w ramach stosunku służbowego na podstawie przepisów kodeksu pracy z rozdziału II a kodeksu pracy, które to przepisy są w większości tożsame z zapisami zawartymi w ustawie z 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania, stosowanej do niepracowniczych stosunków (art. 2 teź ustawy).

Przy tak skonstruowanym roszczeniu podstawę prawną stanowi art. 18 (3d) k.p., zgodnie z którym osoba, wobec której pracodawca naruszył zasadę równego traktowania w zatrudnieniu, ma prawo do odszkodowania w wysokości nie niższej niż minimalne wynagrodzenie za pracę, ustalone na podstawie odrębnych przepisów oraz art. 18 (3c) k.p. (pracownicy mają prawo do jednakowego wynagrodzenia za jednakową pracę lub za pracę o jednakowej wartości. Wynagrodzenie (w odniesieniu do powodowa uposażenie), o którym mowa w § 1, obejmuje wszystkie składniki

wynagrodzenia, bez względu na ich nazwę i charakter, a także inne świadczenia związane z pracą, przyznawane pracownikom w formie pieniężnej lub w innej formie niż pieniężna. Pracami o jednakowej wartości są prace, których wykonywanie wymaga od pracowników porównywalnych kwalifikacji zawodowych, potwierdzonych dokumentami przewidzianymi w odrębnych przepisach lub praktyką i doświadczeniem zawodowym, a także porównywalnej odpowiedzialności i wysiłku).

Przepisy te należy interpretować przy uwzględnieniu treści art. 18 (3a) kodeksu pracy oraz art. 262 par. 2 k.p.

Wynagrodzenia za pracę nie może natomiast ukształtować sąd pracy - art. 262 § 2 pkt 1 k.p. (por. uchwały SN z 7 listopada 1977 r. I PZP 44/77, OSNCP 1978, nr 12, poz. 231 z 27 września 1979 r., I PZP 37/79, OSNCP 1980, nr 2, poz. 22; OSPiKA 1980 nr 11, poz. 195 oraz wyroki z 15 października 1975 r., I PR 109/75, OSNCP 1976, nr 6, poz. 145; NP 1977, nr 5, s. 778, z 1 sierpnia 1990 r., I PR 258/90, OSNCP 1991, nr 8-9, poz. 114 oraz z 6 listopada 1991 r., I PRN 47/91, OSP 1992, nr 7-8, poz. 151). Zakaz kształtowania wynagrodzenia dotyczy zarówno wynagrodzenia wymagalnego (roszczenie powoda), jak i na przyszłość. Wyjątki w tym zakresie wprowadzają jednak przepisy o dyskryminacji (por. wyrok SN z 22 lutego 2007 r. I PK 242/06, OSNP 2008, nr 7-8, poz. 98).

Artykuły 18 (3 c) k.p. i 18 (3d) k.p. umiejscowione są w rozdziale II a kodeksu pracy, po przepisach zakazujących dyskryminacji. Należy odróżnić nierówne traktowanie od dyskryminacji, która jest kwalifikowaną postacią nierównego traktowania z uwagi na określone ustawowo kryteria dyskryminacyjne. Odszkodowanie przewidziane w art. 18 (3 d) k.p. przysługuje jedynie w sytuacji dyskryminacji, a nie w przypadku nierównego traktowania nie związanego z wystąpieniem kryteria dyskryminacyjnego.

Dyskryminacja (art. 11³ k.p.), w odróżnieniu od "zwykłego" nierównego traktowania (art. 11² k.p.), oznacza gorsze traktowanie pracownika ze względu na jakąś jego cechę lub właściwość, określoną w kodeksie pracy jako przyczyna (w języku prawniczym także jako podstawa bądź kryterium) dyskryminacji. Przepisy kodeksu pracy odnoszące się do zakazu dyskryminacji w zatrudnieniu nie mają zatem zastosowania w przypadkach nierównego traktowania niespowodowanego przyczyną uznaną za podstawę dyskryminacji (art. 11² i 11³ k.p.).

Powód nie wykazał kryterium dyskryminacyjnego. Sąd Najwyższy w wyroku z 9 stycznia 2007 r. (II PK 180/09) wskazał, iż w celu uruchomienia szczególnego mechanizmu rozkładu ciężaru dowodu określonego w art. 18^{3b} § 1 k.p., pracownik, który we własnej ocenie był dyskryminowany, powinien wskazać przyczynę dyskryminacji oraz okoliczności dowodzące nierównego traktowania z tej przyczyny.

Wobec tej okoliczności roszczenie odszkodowania z tytułu dyskryminacji podlega oddaleniu.

Na marginesie należy podkreślić, iż powód został przyjęty na stanowisko młodszego referenta działu finansowego w ramach służby przygotowawczej ze stopniem szeregowego i od 6 listopada 2014 r. uzyskał stopień starszego szeregowego w ramach korpusu szeregowych (art. 49 ustawy o Służbie Więziennej). Osoba, do której w zakresie polityki płacowej powód wnosił o porównanie, J. S., w spornym okresie, świadczył służbę na stanowisku młodszego inspektora w dziale finansowym i posiadał stopień młodszego chorążego. Powód był prawidłowo wynagradzany - uposażany według I kategorii zaszeregowania w odróżnieniu do J. S., któremu z racji stopnia służbowego oraz stanowiska, na którym był zatrudniony przysługiwała X kategoria zaszeregowania płacowego w ujęciu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 27.01.2011 r. w sprawie uposażenia funkcjonariuszy Służby Więziennej.

W takiej sytuacji należy wskazać, iż bezpodstawne jest dochodzenie odszkodowania za naruszenie zakazu dyskryminacji płacowej przez funkcjonariusza Służby Więziennej, któremu ustalono stawkę wynagrodzenia zasadniczego zgodnie z przepisami o wynagrodzeniu tych funkcjonariuszy (por. uzasadnienie wyroku SN z 27.03.2014 r., III PK 87/13)

Sprawy służbowe w postaci powołania, mianowania funkcjonariusza na stanowisko służbowe, nadawania stopni Służby Więziennej, ustalenia uposażenia, przyznawania świadczeń pieniężnych rozstrzygnięte są w formie pisemnej

i nie podlegają kognicji sądownictwa powszechnego (art. 217 – 219 ustawy o Służbie Więziennej), co oznacza, iż sąd pracy nie jest uprawniony do oceny zasadności ewentualnego braku awansowania w ramach nadawanych stopni Służby Więziennej, czy braku awansowania w ramach mianowania na określone stanowiska służbowe. Nadto ze zgromadzonego materiału dowodowego nie wynika, że pozwany podejmował czynności mające na celu uniemożliwienie powodowi awansu.

J. S. został przyjęty do służby w okresie obowiązywania ustawy z 26 kwietnia 1996 r. o Służbie Więziennej oraz zasad wynikający z rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 16 stycznia 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykształcenia i kwalifikacji zawodowych, jakim powinni odpowiadać funkcjonariusze Służby Więziennej, które to przepisy umożliwiły przyjęci od razu do korpusu chorążych i możliwość awansu zawodowego na innych zasadach (art. 52 ustawy z 1996 r., rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 16.01.2003 r. w sprawie szczegółowego trybu nadawania stopni funkcjonariuszom (...)) niż te obowiązujące z okresu pełnienia przez powoda służby. Zgodnie z art. 49 ust. 3 ustawy z 1996 r. osobie podejmującej służbę i posiadającej wyższe wykształcenie nadaje się stopień młodszego chorążego Służby Więziennej. Obecnie obowiązująca ustawa nie zawiera takiej regulacji.

Powód został przyjęty do służby do korpusu szeregowych w rozumieniu art. 49 aktualnie obowiązującej ustawy o Służbie Więziennej, co miało wpływ na przyporządkowanie powoda do określonej grupy zaszeregowania uposażenia funkcjonariusza.

Zgodnie z art. 42 ust. 1 tejże ustawy funkcjonariusz pełni służbę przygotowawczą przez okres 2 lat.

Brak jest przejawów dyskryminacji powoda w zakresie umowy o odpowiedzialności materialnej przewidującej 50 % odpowiedzialność za mienie powierzone, tj. w procentowej wysokości identycznie jak funkcjonariusz J. S.. Obowiązujące przepisy (art. 125 k.p., § 6 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 października 1974 r. w sprawie wspólnej odpowiedzialności materialnej pracowników za powierzone mienie) nie przewidują różnicowania odpowiedzialności materialnej umownej w odniesieniu do wysokości wynagrodzenia (uposażenia) poszczególnych pracowników materialnie odpowiedzialnych.

Uposażenia powoda nie można porównywać z wynagrodzeniami otrzymywanymi przez osadzonych w jednostkach penitencjarnych z tytułu zatrudnienia, choćby z uwagi na różne podstawy zatrudnienia, odmienność stanowisk i odmienny charakter pracy.

Zatem brak jest podstaw do uznania, iż powód był dyskryminowany i powództwo odszkodowawcze podlega oddaleniu.

Podstawę prawną żądania odprawy z tytułu zwolnienia ze służby stanowią zapisy art. 99 i art. 100 ustawy o Służbie Więziennej. Z uwagi, iż pozwany prawidłowo wypłacał powodowi uposażenie według I kategorii zaszeregowania, wypłacona odprawa w kwocie 5838 zł (k. – 5 akt służby powoda), została wypłacona w prawidłowej wysokości i brak jest podstaw prawnych do podwyższenia tej odprawy o różnicę pomiędzy uzyskanym przez powoda uposażeniem o uposażeniem funkcjonariusza J. S..

Podstawę prawną żądania nagrody rocznej stanowi art. 196 ustawy o Służbie Więziennej. Pozwany wypłacił nagrody roczne za sporne okresy w wysokości wyliczonej z prawidłowo ustalonego i wypłacanego powodowi uposażenia i wobec okoliczności, o czym mowa wyżej, braku podstaw do wyrównania powodowi wynagrodzenia - uposażenia, powództwo również w tej części podlega oddaleniu.

4. Koszty procesu.

O kosztach procesu, na które złożyły się koszty zastępstwa procesowego, orzeczono na mocy 102 k.p.c.

Powód obecnie nie uzyskuje zysku z prowadzonej działalności gospodarczej. Ma na utrzymaniu żonę w ciąży, otrzymującą zasiłek chorobowy oraz dziecko w wieku 2 lat. Składając pozew powód działał do pewnego stopnia w

usprawiedliwionym błędnym przekonaniu, iż przysługuje mu odszkodowania z tytułu nierównego wynagrodzenia, albowiem wykonywał tożsame czynności do funkcjonariusza J. S. otrzymując znacząco niżej od niego uposażenie.

Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 17 kwietnia 2013 r. (V CZ 124/12) wskazał, iż dla zastosowania art. 102 k.p.c. wymaga się ustalenia okoliczności związanych z przebiegiem sprawy - charakter zgłoszonego roszczenia, jego znaczenie dla strony, subiektywne przekonanie o zasadności roszczenia, przedawnienie roszczenia oraz leżące poza procesem - sytuacja majątkowa i życiowa strony.

Mając na uwadze powyższe, należy uznać, iż obciążenie powoda kosztami zastępstwa procesowego byłoby sprzeczne z poczuciem sprawiedliwości społecznej oraz z zasadami współżycia społecznego.

Powyższe rozstrzygnięcie o kosztach nie ma cech dowolności (por. postanowienie SN z 17 kwietnia 2013 r., V CZ 103/12).